

PROJECT 'Samenwerking Onderwijs en Zorg'

Wat is er voor nodig om te zorgen dat jongeren aan het onderwijs kunnen blijven deelnemen en snel worden geholpen bij behoefte aan ondersteuning? Hoe kan het dat sommige jongeren ondanks omstandigheden hun diploma behalen terwijl in andere gevallen de voortgang stagneert? Welke ondersteuning wordt jongeren geboden en wat kunnen we met elkaar leren van praktijkervaringen? Welke succes- en belemmerende factoren komen we tegen?

In het project 'Samenwerking Onderwijs en Zorg' brengen we onderwijs- en zorgkennis op casusniveau bij elkaar en leren we van ervaringen; jongeren, ouders, jeugdhulpverleners en leerkrachten leren door echte praktijkvoorbeelden over wat goed werkt in de samenwerking. De opbrengsten van het project zijn relevant voor alle leerplichtige kinderen en jeugdigen in de Friese regio die recht hebben op onderwijs, in het bijzonder leerlingen met een specifieke zorg- en/of onderwijsvraag. We kijken naar complexe casuïstiek, maar ook naar meer eenduidige of eenvoudige zorgtrajecten. Naar succesvolle en naar vastgelopen trajecten. Iedereen denkt mee vanuit zijn eigen ervaring, kennis en expertise en deelt inzichten met elkaar. Zo zorgen we samen dat jongeren in Friesland wanneer nodig tijdig, passend en effectief worden geholpen en aan onderwijs kunnen blijven deelnemen!

DOELSTELLINGEN VAN HET PROJECT

- ▶ Het doel van het project Samenwerking Onderwijs en Zorg is het **bundelen van kennis** over samenwerkingsvormen tussen onderwijs en zorg en kijken van welke werkzame principes daarin gebruik wordt gemaakt. Met andere woorden, wat werkt in welke vormen van samenwerking?
- ▶ In een breed en **multidisciplinair 'leernetwerk'** van jongeren, ouders, hulpverleners, beleidsmakers en bestuurders leren we van ingebrachte praktijkervaringen. In deze 'veilige' leernetwerk omgeving is er ruimte voor verdieping en reflectie, die in de dagelijkse werkomgeving vaak ontbreekt. Het doel is om werkzame principes van goede samenwerking tussen onderwijs en (preventieve) zorg toe te passen binnen de onderwijssettingen PO (inclusief Kinderopvang), VO en/of MBO.
- ▶ Het gaat om het **gezamenlijk vertalen van bestaande kennis en inzichten naar concrete oplossingen** (hulpmiddelen, tools) en het samen realiseren van de nodige veranderingen in de praktijk (geldt voor alle Kenniswerkplaats projecten; zie bijlage 2), om het gezamenlijk ontwerpen en veranderen in termen van het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal, besluitvorming en samenwerking expliciteren, het versterken van allianties, ervaringen delen en systemen doorbreken.

WAT LEVERT DEELNAME AAN HET PROJECT OP?

- **Verbinding tussen onderwijs, zorg en de thuissituatie:** wanneer (signalen van) problemen vroegtijdig gezien worden, kunnen leerlingen goed worden ondersteund en kunnen gedragsproblemen, verzuim en schooluitval worden voorkomen;
- **Vergoten van vakmanschap:** professionals en organisaties beschikken over cruciale kennis en vaardigheden, gebaseerd op actuele inzichten en passen deze kennis daadwerkelijk toe in eigen praktijk;
- **Leer- en verbeterbeweging in de regio:** vanuit een breed en multidisciplinair leernetwerk, positie van gelijkwaardigheid en in open dialoog wordt van en met elkaar geleerd, kennis van alle betrokkenen wordt ontsloten, doorontwikkeld en toegepast in de praktijk.

WAT VRAGEN WE VAN DE PARTNERORGANISATIES?

Met een ontwikkelteam, adviesteam en het leernetwerk geven we uitvoering aan dit project. Voor het realiseren van de hierboven beschreven doelstellingen en opbrengsten is het van belang dat de partners van de Kenniswerkplaats hun kennis en expertise actief willen delen en zich inzetten voor het verder brengen en uitvoeren van de gemaakte afspraken. We vragen de partnerorganisaties om collega's af te vaardigen voor deelname aan dit project (zie bijlage 2).

MEER INFORMATIE?

- ▶ **Bijlage 1: Aanleiding** voor het project en **uitgangspunten samenwerking** binnen de Kenniswerkplaats
- ▶ **Bijlage 2: Leernetwerken** van de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland

Voor vragen en het doorgeven van namen van één of meerdere collega's neem contact op met Janneke Metselaar, lector Zorg voor Jeugd NHL Stenden Hogeschool (janneke.metselaar@nhlstenden.com).

Bijlage 1

AANLEIDING PROJECT 'SAMENWERKING ONDERWIJS EN ZORG'

Dit project is onderdeel van de [Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#) (2020 – 2024)¹, die samen met haar partners bijdraagt aan het creëren van een leer- en verbeterbeweging in de zorg voor jeugd in Friesland. Bestaande kennis wordt vanuit meerdere perspectieven ingebracht en benut en gezamenlijk wordt gereflecteerd, geleerd en doorontwikkeld over grenzen en domeinen heen. Het project is ingebed in het lerend landschap in Friesland en sluit aan bij verschillende initiatieven in de regio en daarbuiten. Het sluit aan bij het Actieplan Foar Fryske Bern dat als doel heeft dat ieder kind of jeugdige in de regio Friesland maximale mogelijkheden binnen het bestaande stelsel van onderwijs heeft, zodat hij of zij zich goed kan voorbereiden op maatschappelijke zelfredzaamheid. Deze mogelijkheden worden onder andere gerealiseerd door een effectieve verbinding te verwezenlijken tussen onderwijs, zorg en de thuissituatie. Op die manier kunnen (signalen van) problemen vroegtijdig gezien worden, kan de leerling goed worden ondersteund en kunnen gedragsproblemen, verzuim en schooluitval worden voorkomen.

AANLEIDING

Passend onderwijs vraagt veel en goede samenwerking tussen onderwijs en zorg (bijvoorbeeld jeugdhulp) en gemeenten. Het blijkt echter niet eenvoudig om een intensieve en duurzame samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten te bewerkstelligen. Dat heeft ermee te maken dat het gaat om werelden die elkaar niet altijd even goed verstaan en begrijpen.

De urgentie om de samenwerking tussen onderwijs en zorg te verbeteren is in Friesland nadrukkelijk aanwezig. In de samenwerking tussen onderwijs en zorg wordt soms overlap, fragmentatie en versnippering ervaren. Leerkrachten voelen zich bij tijd en wijle onthand in de omgang met leerlingen met een specifieke zorg- en onderwijsvraag en ervaren een hoge werkdruk. Ouders ervaren dat het niet goed gaat met hun kind en zien dat hulp vaak te laat op gang komt. Professionals in de zorg worstelen met de afstemming en samenwerking met scholen. Niet altijd staat het ontwikkelbelang van het kind centraal, omdat betrokkenen oplopen tegen verschillende belangen of andere barrières die de samenwerking in de weg staan (zoals verschillende financieringsstromen).

Er is al best veel kennis over werkzame factoren in samenwerking tussen professionals uit verschillende domeinen of organisaties. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat professionals elkaars werkwijze of methodiek (en de achtergrond daarvan) goed kennen. Het is ook van belang om te reflecteren op de verschillende elementen die meespelen in samenwerking: samenwerken is een leerproces. Maar ondanks dat er veel kennis beschikbaar is, weten we ook dat kennis over wat werkt en goede voorbeelden niet automatisch leiden tot verbetering van die samenwerking en tot verdere verspreiding van het succes. Praktijken kunnen van elkaar verschillen en overall moet opnieuw gekeken worden wat te leren valt uit een specifieke situatie en welke vertaling naar de lokale context passend is. Daarom heeft dit project tot doel om dat praktijkgerichte en gezamenlijke leren te faciliteren.

UITGANGSPUNTEN SAMENWERKING BINNEN DE KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

- **Affiniteit** met en/of **expertise** op het gebied van leren van praktijkervaringen in de (jeugd)hulpverlening, maatwerk voor kwetsbare gezinnen en/of samenwerking onderwijs en zorg;
- **Gelijkwaardigheid**: elkaar respecteren en elkaars expertise herkennen en erkennen;
- **Lerende houding**: het gaat om samen leren en (door)ontwikkelen, uitdrukkelijk niet om controle en sturing:
  - Geïnteresseerd in en nieuwsgierig naar elkaars ervaringen, perspectieven, dilemma's en uitdagingen;
  - Bereid om zich kwetsbaar op te stellen, actief verbinding te zoeken en open te staan voor andere perspectieven;
- **Gebruikmaken van bestaande, actuele kennis**: gezamenlijk ontsluiten, (door)ontwikkelen en vertalen van kennis naar concrete toepassingen voor en veranderingen in de praktijk;
- **Commitment**:
  - Vanuit het uitgangspunt - gezinnen en hun wensen en behoeften centraal en belemmerende regels opzij – kritisch te reflecteren op beleid, regelgeving en procedures binnen eigen organisatie(s) en, waar nodig, concrete stappen zetten om deze aan te passen en te verbeteren;
  - Tijd en ruimte vrij maken binnen eigen organisatie(s) om geleerde lessen toe te passen en/of uit te proberen.

¹ Kenniswerkplaats Jeugd Friesland is een vervolg op de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland (2015-2020) en is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van ZonMw. Zie www.awtif.nl voor meer informatie over de missie, visie, organisatie, overzicht partners en projecten.

Bijlage 2

LEERNETWERKEN REGIONALE KENNISWERKPLAATS JEUGD FRIESLAND

Wat is er nodig om te zorgen dat jongeren en gezinnen goed en snel worden geholpen? Waarom loopt de jeugdhulp soms vast? Hoe en wat kunnen we met elkaar leren van hulpverleningstrajecten? Hoe kunnen we het noodzakelijke maatwerk realiseren? Hoe kunnen onderwijs- en zorgorganisaties en professionals beter samenwerken?

Deze vragen staan centraal in de multidisciplinair leernetwerken van de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland. We nodigen zowel jongeren en ouders als professionals vanuit praktijk-, beleid- en onderwijsorganisaties van harte uit om deel te nemen aan de leernetwerken. We denken aan collega's met een functie als gedragswetenschapper, zorgcoördinator, behandelcoördinator, sociaal werker, manager behandelzaken, hoofd / directeur behandelzaken, beleidsadviseur / regisseur, etc. Wil je ook jouw kennis en ervaringen delen en meedenken over daadwerkelijke transformatie van jeugdhulp in Friesland? Sluit je dan aan bij (een van de) leernetwerken!

De Kenniswerkplaats Jeugd Friesland omvat **drie inhoudelijke projecten** met bijbehorende leernetwerken:

- ▶ [‘Leren van praktijkervaringen in de hulpverlening’](#)
- ▶ [‘Maatwerk voor kwetsbare gezinnen’](#)
- ▶ [‘Samenwerking onderwijs en zorg’](#)

In de leernetwerken delen jongeren, ouders, professionals, beleidsmakers en bestuurders hun kijk op jeugdhulp met als doel dat jongeren en gezinnen sneller, passender en effectiever worden geholpen. Door vanuit een gelijkwaardige positie met elkaar in gesprek te gaan wordt van én met elkaar geleerd. De ingebrachte wetenschappelijke, praktijk-, beleid- en ervaringskennis wordt vertaald naar concrete toepassingen en veranderingen in de praktijk.

HOE PAKKEN WE HET AAN?

De deelnemers aan de leernetwerken bepalen gezamenlijk de focus en kiezen de vraagstukken die voor hen het meest relevant en actueel zijn. Daar gaan ze samen mee aan de slag. Samen bekijken en doorgronden we de ingebrachte vraagstukken vanuit diverse perspectieven. Ieder lid van het leernetwerk deelt kennis en haalt zelf nieuwe kennis op. Ook nodigen we deskundigen uit het veld uit om hun expertise op bepaalde thema's te delen. Gezamenlijk reflecteren we op en zoeken we naar praktische en duurzame oplossingen. De geleerde lessen worden meteen toegepast en uitgeprobeerd in de dagelijkse praktijk.

We verbinden de opbrengsten vanuit de leernetwerken ook met meer 'formele' vormen van leren en opleidingen voor huidige en toekomstige professionals in de jeugdhulp, in samenwerking met o.a. het opleidingsplatform OP Jeugd Friesland, NHL Stenden Hogeschool, Rijksuniversiteit Groningen en verschillende landelijke kennisinstituten.

De leernetwerkbijeenkomsten worden gefaciliteerd door een procesbegeleider.

De frequentie is ca. **4 keer per jaar**. De bijeenkomsten duren ongeveer **3 uur**.

WAT LEVERT HET OP?

- **Concrete inzichten** m.b.t. hoe we jongeren en gezinnen passender, effectiever en sneller kunnen helpen;
- **Betere samenwerking** met en rondom jongeren en gezinnen;
- **Vergoten van vakmanschap**: professionals en organisaties beschikken over cruciale kennis en vaardigheden, gebaseerd op actuele inzichten en passen deze kennis daadwerkelijk toe in eigen praktijk;
- **Beleid dat beter aansluit bij de praktijk** en dat tijdige, passende en goed gestroomlijnde hulp ondersteunt;
- **Steviger leer- en verbeterbeweging in de regio**: vanuit een breed en multidisciplinair leernetwerk, positie van gelijkwaardigheid en in open dialoog wordt van en met elkaar geleerd, kennis van alle betrokkenen wordt ontsloten, doorontwikkeld en toegepast in de praktijk.

MEER INFORMATIE OF AANMELDEN?

- ▶ **‘Leren van praktijkervaringen in de hulpverlening’**: Anja Holwerda, holwerda.a@jeugdhulpfriesland.nl
- ▶ **‘Maatwerk voor kwetsbare gezinnen’**: Anja Holwerda, holwerda.a@jeugdhulpfriesland.nl
- ▶ **‘Samenwerking onderwijs en zorg’**: Janneke Metselaar, janneke.metselaar@nhlstenden.com